

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ กระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นายโกมล สนั่นก้อง

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวรรณ โอภาสพัฒนกิจ	กรรมการ
อาจารย์ไพสิฐ พาณิชย์กุล	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรทัศน์ อินทร์คัมพร	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยกระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมอาชีพเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาถึงศึกษาศักยภาพ ข้อจำกัด และเงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินงานของอบต. ต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตร และ (2) พัฒนากระบวนการดำเนินงานของอบต. ในการส่งเสริมอาชีพเกษตร การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลสันทราย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีสมาชิก อบต. ผู้นำเกษตรกร และข้าราชการระดับตำบลบางคนเป็นผู้สนับสนุนการวิจัย

วิธีวิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นให้ชาวบ้านร่วมเป็นผู้ตัดสินใจในกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อย การสัมมนา การศึกษาดูงานและการสรุปบทเรียนหลังเสร็จสิ้นการดำเนินกิจกรรมวิจัยและพัฒนาในแต่ละครั้ง ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ทั้งนี้ที่มวิจัยได้บันทึกกระบวนการทุกกิจกรรม หลังจากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์บนพื้นฐานของความจริงในปัจจุบัน เน้นการตรวจสอบโดยผู้ร่วมวิจัยและชุมชน และเชื่อมโยงกับแนวความคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวอ้างไว้

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ ศักยภาพ ข้อจำกัดและเงื่อนไขของอบต. ในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรพบว่า ทั้งอบต. และชุมชนมีศักยภาพมากทั้งในด้านพื้นที่ที่เหมาะสมและประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร มีกลุ่มชุมชนที่หลากหลาย ผู้นำมีศักยภาพ มีทุนชุมชน สมาชิกอบต. และข้าราชการท้องถิ่นบางคนให้การสนับสนุน ความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณของอบต. ในส่วนของจุดอ่อน ประกอบด้วย สมาชิก อบต. ขาดทักษะในการทำความเข้าใจความซับซ้อนและภาวะเสี่ยงของการเกษตร ขาดทักษะในการประสานความร่วมมือของเกษตรกร(วิทยากรกระบวนการ) และขาดทักษะในการพัฒนาโครงการด้านเกษตร และความไม่เข้าใจในบทบาทของสมาชิกอบต. ในแง่ของโอกาสที่เอื้อประโยชน์มีหลายประการ เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543 แหล่งทุนภายนอก แหล่งวิชาการและนักวิชาการที่พร้อมสนับสนุน ในด้านข้อจำกัด ได้แก่ ข้าราชการและหน่วยงานรัฐระดับตำบลขาดแนวความคิดความเข้าใจและความร่วมมือต่อการสนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชน และขั้นตอนการพัฒนาแผนงานตำบลซึ่งมีความซับซ้อนยุ่งยากและถูกควบคุมจากหน่วยงานของรัฐ ในแง่เงื่อนไขที่จำเป็นต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของอบต. ได้แก่ แนวความคิดและการให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจของปลัดอบต. คณะกรรมการบริหารและสมาชิกอบต. การสร้างและเสริมกลไกการจัดการปัญหาการเกษตร ทั้งนี้ปัจจัยที่เอื้อ ได้แก่ รูปธรรมการแก้ปัญหาและทุนดำเนินการรวมทั้งกลไกการจัดทำแผนระดับหมู่บ้าน

ในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของอบต. นั้นมีขั้นตอน ดังนี้ การสำรวจข้อมูลการเกษตรระดับครัวเรือน การวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการเกษตร การติดตามแผนระดับหมู่บ้านและตำบล การเสริมความรู้และประสบการณ์ การสร้างและเสริมกลไกการจัดการปัญหา ร่วม การจัดทำแผนร่วมกับอบต. และการพัฒนาโครงการ การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การติดตามตรวจสอบและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นในเชิงพัฒนา พบว่า การพัฒนากระบวนการดำเนินงานในการส่งเสริมการเกษตรของอบต. ได้ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้านและมีการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรระดับตำบลขึ้นซึ่งเป็นกลไกในการจัดการปัญหาเกษตรกรร่วมกับอบต. กลไกดังกล่าวมีโครงสร้างและคณะกรรมการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบและมีกิจกรรมร่วมกัน และที่สำคัญอบต. มีเวารจัดทำแผนส่งเสริมการเกษตรและมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเกษตรให้กับเครือข่ายเกษตรกรจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้เกษตรกรที่ร่วมวิจัยยังมีความตื่นตัวในการรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกและการเรียนรู้ด้านอาชีพร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

Independent Study Title **Operational Process in Agricultural Extension of San Sai Tambon Administration Organization, Saraphi District, Chiang Mai Province**

Author **Mr. Komol Sanankong**

M.S. (Agriculture) **Agricultural Extention**

Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Pongsak Angkasith	Chairman
Asst. Prof. Dr. Avorn Opatpatanakit	Member
Lecturer Paisit Panitchkul	Member
Asst. Prof. Dr. Wallratat Intaruccomporn	Member

Abstract

The objective of this research were to (1) fine out condition, Potential and threat that effect San Sai Tambon Administrative Organization in supporting agricultural extension, and (2) develop working process of this TAO under such conditions.

This research applied participatory action research as research methodology. The research team initially built up among NGO development worker, TAO members, farmer leader and governmental development worker working for this TAO. Such activities as dialogue, Forum, meeting, discussion, and study tour were participatory organized as mean to meet those objectives. Reflection on lesions learnt was continuously organized with process documentation of each activity.

Information was participatory analyzed based on current situation in linking with reviewed concept and theoretical framework. Then the conclusion was examined by both research team and stakeholder.

It was found that the **potential** or **strength** of includes its agricultural area, agriculture-based villagers, diversity of groups, strength leaders, social capital, support form TAO member and local governmental development worker, personal and financial support

Form TAO. The weak point of San Sai TAO found to be lacking of ability of its members to understand agricultural complexity and risk, coordinating and facilitating skills as facilitator, skill for project development, and understanding about member's role. Beside such weak points such changes as the Eight National Social and Economic plan, New constitution year 1997, Sapha Tambon and Tambon Administrative Organization Act year 1994, external fund, and support from academics and educational institution could be considered as the **opportunity** of TAO and San Sai Community. However, the unawareness of local governmental development workers and organization toward the need to strengthen community and complex process to develop Tambon plan controlled by the State organization become big **threats**.

It was also found that the necessary conditions for San Sai TAO to promote agricultural occupation include the realization of TAO Chief Administrator, executive members and members on villager's economics, the development and strengthening mechanism to cope with agricultural problems. Additionally, the supporting factors were concrete lessons of problem solving as well as supported finance and mechanism to support the development of village plan.

The development of working process of San Sai TAO to promote agricultural occupation is as follow: collecting agricultural information at the family level, problem identification as well as planning, monitoring the implementation at the village and Tambon level, strengthening farmer's knowledge and experience, building mechanism of participatory solving problem, participatory project and action plan development, project implementing, monitoring, and continuous reflecting.

The developmental out put contributed by this research includes working process to promote agricultural occupation and village agricultural groups and Tambon network which become effective mechanism for villagers and TAO to cope with problem. Such groups and network have committee, regulations and activities. Another concrete out put was the plan and budget for agricultural projects submitted by this network. Further more, farmers who become research team members were further actively shared and learned among themselves and from wider society.